

Bales i fils

RAMON ALBERICH

BALES I FILS

Primera edició: novembre del 2020

© Ramón Alberich Rodríguez, dels textos

© Ramon Alberich Carrasco, de la fotografia de la coberta

© Editorial Efadós, d'aquesta edició
Carrer d'Edison, 3 · Nau A
Polígon industrial Les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

© Editorial Efadós, de la col·lecció
El Fil de la Història
Direcció de la col·lecció:
Agustí Alcoberro i Pericay
Coordinació de la col·lecció:
Judit Terradellas Saurí
Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel Saumell

ISBN 978-84-18243-09-7

DL B 18028-2020

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

PRIMAVERA DE 1920

Com li succeïa invariablement cada diumenge, en Pere Schwarzbauer s'avorria com un lluç tot deixant passar la tarda a la casa que els seus pares tenien al barri de la Creu Alta de Sabadell. Les festes li sobraven, a ell. Trobava a faltar la sentor quotidiana de la llana, el brogit dels embarrats i dels carros de les selfactines estirant el fil amunt i avall, i el terrabastall de les espases i les llançadores dels telers. Fora del vapor i dels mercats dels teixits, trobava que la resta del món no tenia cap mena d'interès. Comprenia que era el seu deure compartir-les amb la família, sí. Però aquelles sobretaules se li feien eternes.

El vell Franz, el patriarca de ca l'Alemanys, s'havia educat en la tradició luterana i tenia fama d'agnòstic. Tot i això, cada setmana en Pere havia d'acompanyar-los a ell i la mare a l'ofici que cantava mossèn Calsina a les deu a l'església de Sant Vicenç de Jonqueres.¹ Igual que el pare, ell tampoc no n'era, de creient. Però allò no anava pas de fe, sinó de quedar bé amb la resta de la burgesia sabadellenca i amb la mare –la senyora Mariona–, ella sí, un cul de sagristia.

Alt i feixuc, ja ben entrat en la cinquantena, en Pere continuava essent un dels solters d'or de la ciutat. Però ell, tímid, misogin i gens agraciat, havia fugit sense dificultats de les obligacions

www.efados.cat/fil/balesifils1

del matrimoni per consagrar-se íntegrament a la fàbrica. Tenia un rostre rodó, de pell rosada, adornat amb un bigoti a l'antiga. Procurava dissimular l'alopecía pentinant-se quatre pèls de les temples de dreta a esquerra. Però el que més destacava eren els ulls petits, d'un blau intens, que patien de miopia aguda corregida amb unes ulleres de pinça. L'esforç que havia de fer per veure-hi conferia a la seva mirada, insistent i fixa com la dels mussols, una falsa agudesia que sabia com fer servir per intimidar els seus interlocutors.

Després de més de mig segle duent les regnes del negoci, el vell Franz li havia traspasat, no feia gaire, totes les responsabilitats de la fàbrica i el patrimoni de la família. Dels tres fills que tenia era l'únic a qui considerava capaç de preservar-lo. Els seus germans més joves, la Maria i en Jaume, els considerava una frívola i un inútil. Ras i curt. Com més lluny es mantinguessin del negoci, millor per a tots.

Després d'haver-se refugiat una bona estona al despatx, revisant papers que haurien pogut esperar, en Pere va decidir sortir-ne d'una vegada i es va dirigir al menjador, on va haver d'entomar la mala cara dels pares, que ja l'esperaven a taula. El vell prussià era estricte amb els horaris dels àpats i no tolerava retards. Li havia anat ben just de no trobar-los sopant i amb el seu plat retirat. Es va disculpar amb un fil de veu: «la feina». El respecte a les formes era norma en aquella casa i ell no era com en Jaume, que feia anys que tant se li'n fotia tot.

Tot just va haver posat el cul a la cadira, en Franz va fer sonar una campaneta i la Matilde, la minyona que s'esperava a peu dret, va començar a servir una senzilla verdura amb rostes d'una safata de plata. Prèviament havia deixat damunt de la taula una amanida d'escarola. Des que la Maria s'havia casat i se n'havia anat a viure a Barcelona, les ordres a la cuina les donava la senyora Mariona i els àpats havien esdevingut d'una frugalitat cartoixana. En Pere sospitava que allò tenia molt a veure amb el fet que cada vegada

fossin menys a taula, a ca l'Alemanya. Però a ell ja li anava bé aquell menú. I tampoc no trobava a faltar els que no hi eren.

En Franz va donar les gràcies al Senyor, en qui no creia, musitant unes frases inintel·ligibles que va acabar amb el senyal de la creu. Amb un gest amb el cap, que volia significar el tret de sortida, els dos homes es van posar a sopar amb bona gana, mentre la senyora Mariona esperava una estona més perquè encara no havia acabat de resar.

La conversa, tan escassa com sempre, girava al voltant de la fàbrica: les cotitzacions de la llana, els contractes i els atzars del mercat internacional. Amb la derrota alemanya, s'havien acabat els sucosos beneficis dels contractes d'uniformes i mantes que feien amb els Imperis Centrals. I, per acabar-ho d'adobar, la inflació havia fet baixar la cotització del marc fins a nivells ridículs. Per sort, havien estat previsors i també havien invertit en moneda anglesa i americana, per la qual cosa el desastre econòmic havia estat relatiu, al contrari d'altres que havien posat totes les figures al cistell de les obligacions alemanyes i ara maleïen aquella decisió.

Interrompent el monòleg d'en Pere, la senyora Mariona va despertar del seu aïllament beat per lamentar-se en veu alta que en Jaume no hi fos mai a l'hora dels àpats. Ni el fill ni el pare no van semblar gens amoïnats. Això sí, van escoltar respectuosament la lamentació, assentint amb el cap sense badar boca. Per a ells, el noi era com si ja no formés part de la família.

La senyora Mariona, educada en un patriarcat estricte, conservava una idea vuitcentista de les relacions familiars. No li cabia al cap la moda del «campi qui pugui» que havia arribat amb la nova dècada. On aniríem a parar? Mossèn Calsina, confessor i amic, era del mateix parer i no perdia passada a l'hora de reblar el clau de les seves conviccions: massa liberalitat, senyora Mariona! Massa novel·les, teatre i aquest nou invent del cinema... Tot, eines del diable, senyora Mariona. Tot!

En Pere tenia la copa de vi als llavis quan el timbre de la porta va sonar amb insistència. Tothom es va sorprendre.

—Qui pot ser? —va remugar, malhumorat, en Franz, a qui no agradava que el molestessin a l'hora de sopar—. Quines hores

d'anar per les cases! I un diumenge! Matilde, vagi a veure qui és. I digui a qui sigui que ara no els podem atendre –l'alemany, malgrat els anys, no havia perdut l'accent del seu Dortmund natal i parlava un català gutural, amb ressonàncies metàl·liques.

El fill es va quedar, expectant. I si era alguna urgència relacionada amb la feina?

La Matilde va assentir i va desaparèixer pel passadís que separava el menjador del vestíbul i la porta.

—Per qui demanen? —es va poder sentir que preguntava, sense obrir.

—Pel senyor Pere Schwarzbauer, el director —va contestar una veu fosca que es va fer prou evident al menjador. Traspuava nerviosisme.

—De part de qui? —va insistir la Matilde.

—Som de la fàbrica —va respondre el mateix tipus, exasperat—. Volem tractar amb ell un tema molt urgent. Obri, si us plau!

—Espereu un moment que miraré si us pot rebre —va respondre la minyona sense obrir. Va tornar al menjador i va passar l'encàrrec.

—De la fàbrica? Quina fila fan? —va inquirir en Pere, que frisava per saber de què anava tot allò. Si no fos pel pare, ja s'hauria aixecat per sortir i preguntar-los-ho personalment. Però la jerarquia era la jerarquia.

—No m'ha semblat pas que fossin obrers. Els he vist per l'espiall i van ben vestits, amb abrics i sabates —va respondre la minyona.

—No hi ha res d'urgent un diumenge a la tarda, quan la fàbrica està tancada —va concloure en Franz amb el to imperatiu que escau tant als teutons—. Si us plau, Matilde, despatxi'ls. Que li deixin l'encàrrec i digui'ls que demà a les vuit en punt el senyor Pere serà al seu despatx i allà els podrà atendre degudament.

La minyona va tornar al vestíbul rondinant en veu baixa: aquells no eren encàrrecs per fer-los una criada que no sabia de lletra com era ella. Els assumptes de la fàbrica i els negocis eren cosa d'uns altres empleats, que per això cobraven més i sabien de què anava tot plegat.

Va entreobrir per donar-los la resposta.

Tot va passar molt de pressa.

Des de l'altra banda van empènyer la porta amb una batzegada i van entrar atropellant-la. La Matilde va trontollar fins a acabar ensopgant amb el moble mirall del rebedor en què es penjaven abrics i barrets. Un soroll de trencadissa acompanyà la caiguda de la serventa quan ho va arrossegar tot amb ella.

Dos homes van anar passadís enllà, deixant un rastre d'olor de llana humida i de tabac, mentre el tercer es quedava al cancell guardant-los les espatlles.

Es movien lleugers i semblaven joves. Es tapaven amb bufandes negres i gorres fins a les celles i no se'ls veia res més que els ulls. Un d'ells s'havia tret de la butxaca una petita FN Browning del calibre 7,65 que empunyava nerviosament.

—Qui sou? Què voleu? —va inquirir en Pere aixecant-se esverat en veure'ls irrompre amb l'arma a la mà.

—Tothom quiet!... On teniu les joies i els diners? —va cridar el qui esgrimia la pistola—. Au, va, poseu-ho fàcil i no hi haurà cap desgràcia —va inquirir imperativament l'energumen amb el to irritat que feien servir els majordoms quan renyaven els aprendents de la fàbrica.

—Qui sou i què collons voleu? —va repetir en Pere. En Franz també s'havia alçat, més feixuc.

Què s'havia cregut aquell desgraciat? Un atracament? A ells? Un diumenge i a l'hora del sopar?

Malgrat la poca lleugeresa, el fill s'abraonà damunt de l'assaltant que duia la pistola. Sorprès, l'home va prémer el gallet. L'arma va fer un espetec semblant al d'un petard. El tret va ressonar en la quietud del vespre però la bala no va fer carn, incrustant-se en la paret del menjador. L'olor acre de la cordita va envair l'espai tapant la fortor de llana molla dels abrics dels assaltants.

Per un instant, tothom es va quedar quiet.

En Pere va ser el primer a reaccionar. Va intentar desarmar l'assaltant abraçant-lo per l'esquena. Cepat com era, el va desequilibrar. I quan va veure l'intrús a terra li va semblar que se'n sortiria. El tenia ben agafat amb una presa com de professional de la lluita lliure americana.

El lladre no s'esperava que uns burgesos ben apeixats es defensarien d'aquella manera. El tret que se li havia escapat l'havia espantat tant com a ells i, a sobre, en caure havia perdut l'arma. Va llançar una mirada desesperada al seu company. Ajuda'm, collons! La presa al coll li tallava l'aire i la bufanda que li tapava la cara s'havia estripat. Per un moment aparegué un rostre jove amb els ulls esbatanats i un rictus de por.

Si no hi hagués hagut ningú més, en Pere se n'hauria sortit. Però el segon assaltant, que fins aleshores se n'havia mantingut al marge, va acabar reaccionant. Es va treure de la butxaca una navalla de pam i mig i va anar en defensa del seu company. Va atacar en Pere per l'esquena i li va anar clavant, repetidament, la fulla. Ferit, el director va deixar escapar el subjecte que tenia immobilitzat. Es va esfondrar com un sac i, a punt de desmaiar-se, es va arrossegar per terra mentre emetia uns gemecs llastimosos.

Veient el que acabaven de fer al seu fill, en Franz es va armar amb la ganiveta de tallar el pa. Estava a punt d'investir-los quan el primer assaltant va recuperar la pistola i, molt més ràpid que ell, va tornar a prémer el gallet. Aquesta vegada amb tota la intenció.

En Franz Schwarzbauer va tenir temps de veure el breu llampec de la fogonada. Ja no va sentir el tro de l'espetic. Una patada al pit, seguida d'un intens dolor i d'una esgarrifança, com la d'una descàrrega elèctrica, van precedir la definitiva foscor que el va envair.

El vell va caure a terra amb una bala al cor.

Mort.

Quan va sentir els trets, el tercer assaltant va abandonar la vigilància de la porta i va entrar a ajudar els seus companys. Va arribar a temps de veure els cossos abatuts de les dues víctimes.

Els crits de la senyora Mariona ressonaven pertot i la Matilde, que havia viscut l'incident des de terra, va començar a incorporar-se. Ella també xisclava demanant auxili com una boja.

L'altra minyona, la Laia, va sortir de la cuina sense saber què passava. Intuint el perill, però, va córrer a l'eixida i es va amagar a la comuna passant el forrellat.

Els assaltants estaven desconcertats. La cosa no havia anat com preveien. Quan el primer va girar cua, els altres dos el van imitar de seguida. Espantats, encara van disparar un parell més de trets, intimidadors, que només van servir per obrir uns esvorancs a la paret.

Es va fer el silenci. Del veïnat van arribar els lladrucs d'un gos i veus que preguntaven què passava. Algú picava a la paret. La gent es mobilitzava. Els tres assaltants corrien pels carrers intentant perdre's en la foscor abans que algú no els enxampés.

—Fotem el camp d'aquí, collons!

—Els hem pelat a tots dos, oi? —va dir el que encara tenia la navalla ensangonada a la mà. La bufanda li havia caigut i mostrava el rostre pàl·lid i desencaixat.

—Em sembla que sí. Pitjor per a ells. No haver-se resistit. Refotuts burgesos!

—Els heu pelat a tots? A tots? —preguntava el de la porta, que no sabia si els darrers trets havien matat la senyora Mariona.

—I la minyona? Ens ha vist la cara? —va tornar a preguntar el de la navalla.

—Oblida't de la minyona. Estava tan cagada que no es recorda de res! Au, vinga, per aquí!

Van tenir sort i la nit els va ocultar de seguida permetent-los escapar.

—Assassins, lladres! —xisclava encara la Matilde sense fer cas de les nafres que s'havia fet en caure. Es va alçar i va córrer al menjador abans que hi arribessin els primers veïns.

Esgarrifada, va veure el cos de l'amo vell, de panxa enlaire amb la boca oberta, com cercant una darrera alenada d'aire. Va observar que tenia els ulls vidriosos i badats per la sorpresa.

—Ai, Déu meu, que és mort! —va xisclar.

Al seu costat hi havia en Pere, malferit, cargolant-se sobre ell mateix enmig d'un bassal de sang. La senyora Mariona havia tornat en si i, amb aire absent, no feia una altra cosa que senyals de la creu mentre es mirava els cossos ensangonats dels seus homes sense saber què fer.

No havien transcorregut més d'un parell de minuts des que els assaltants havien fugit, quan els primers veïns van irrompre per la porta que els fugitius havien deixat oberta. Eren tres homes i un parell de dones del veïnat, vestits d'estar per casa. Fent-se càrrec del panorama, un va anar a buscar el telèfon per demanar socors, mentre els altres assistien el ferit i les dones.

El cap de la Policia Municipal, en Carles Sánchez, va rebre la notícia al seu domicili a mig sopar. Un uniformat va comparèixer per informar-lo que havien trucat a la Prefectura alertant que hi havia hagut un atracament a ca l'Alemanya. Sense perdre ni un minut, es va treure la bata i es va posar la jaqueta i l'abric damunt dels pantalons del pijama. D'aquella manera va pujar a l'auto de l'Ajuntament i es va fer dur a la Creu Alta.²

Quan van arribar a lloc, ja hi havia una ambulància a la porta. Un metge del dispensari havia estabilitzat en Pere, que havia perdut molta sang, i l'estaven embarcant per dur-lo al Clínic de Barcelona.³

En Sánchez es va obrir pas entre un munt de gent i guàrdies uniformats. Sense més cerimònia, va esbandir tothom, llevat de la força pública, els de la casa i el metge.

Aviat es va adonar que la situació el sobrepassava. Allò no era Barcelona, sacsejada dia sí, dia també per la violència del pistolerisme sindical. I ell, només un simple guripa de poble i no pas un inspector de la Brigada de Investigación Criminal. Va començar

www.efados.cat/fil/balesifils2

www.efados.cat/fil/balesifils3

a pensar quina mena d'informe hauria de lliurar a l'alcalde. No sabia ni per on començar.

El metge era l'únic que feia alguna cosa positiva enmig d'aquell caos. Se li va apropar.

—El senyor Schwarzbauer és ben mort. No toquin res fins que no vingui el jutge de guàrdia i se'n faci càrrec. Haurà de ser ell qui ordeni aixecar el cadàver —va dir el doctor dirigint-se al cap de la policia, que es va sentir lleugerament molest pel seu to. Fins allà era capaç d'arribar-hi tot solet.

—Avisin el jutjat d'una punyetera vegada, si us plau! Que encara se'ns farà de dia aquí! —va ordenar, irritat, a un dels seus homes. Si més no, que es notés qui hi manava, allà.

La Matilde mirava d'un costat a l'altre sense acabar-se'n d'avenir.

—Mare de Déu Senyor, quina desgràcia més gran! —bramava, desfent-se en plors, mentre un practicant li curava els talls que tenia als braços, les cames i el coll. La Laia també somicava.

Algú va portar un flascó amb sals i les va fer ensumar a la senyora Mariona, que havia tornat a caure en basca.

En Sánchez va ser el primer a interrogar les minyones. Entre gemecs i sospirs, el van informar de tot el que havien vist.

—Aleshores, es van presentar com a treballadors de la fàbrica?

—Sí, senyor. Però no ho eren pas! Van demanar pel «senyor director» quan a la fàbrica tothom li diu «senyor Pere» o «senyor Peret». I, a més, no vestien com obrers. Potser pistolers sí que ho eren, però treballadors, ni de bon tros!

—I per què redimonis els va obrir la porta?

—Ai, Mare de Déu Senyor! Què vol que li digui? No ho sé pas. Mai no vaig pensar que fossin lladres: anaven massa ben vestits, com els senyorets, amb abrics bons de llana i roba d'estam...

Després, en Sánchez va anar preguntant pel veïnat. Gairebé tots havien sentit l'enrenou i els trets, i ho explicaven a la seva manera, més o menys coincident.

Les discrepàncies venien quan deien que els havien vist fugir. Va poder escoltar un bon ventall de versions contradictòries: Uns afirmaven que encara havien de ser amagats pel veïnat. A uns altres els havia semblat veure tres homes pujar en un auto negre que els esperava a la porta i que havia enfilat via de Massagué⁴ avall. Uns tercers juraven que havien vist tres homes fugir a peu perdent-se pels carrerons de la Creu Alta. I encara n'hi havia que estaven segurs que s'havien trobat amb un quart còmplice, que els esperava al carrer, amagat a les fosques.

Tothom hi deia la seva i ningú no en sabia res de res.

2

El comissari Buenaventura López Caballero remenava, sense gana, l'estofat de cigrons que li havien servit per dinar. L'àpat, casolà i potent, no era el més indicat per alleujar-li l'úlcer a d'estómac crònica que patia, i dubtava seriosament si arribaria a tastar-lo.

La cremor que el turmentava se li evidenciava en els moments més inoportuns. Especialment, quan se li torçaven les coses. Un problema, i ja tenia a la boca aquell regust agre, de fel, i a la panxa un recargolament dolorós. Les molèsties gàstriques també li havien modelat el caràcter, biliós i imprevisible. Per no parlar d'una mala llet congènita que era ben coneguda pels seus subordinats i pels malaurats que tenien la desgràcia de caure a les seves mans.

Físicament no era res de l'altre món: escardalenc com el Quixot que decorava el tinter del seu escriptori al Govern Civil, amb un rostre angulós en el qual destacava el bigoti gris i poblat, i vestit de negre fes fred o calor. Però la poca presència la compensava àmpliament gràcies a una manca absoluta d'escrúpols. A cinquanta anys, i amb més de vint-i-cinc de policia, se les sabia totes. Allò el convertia en un enemic perillós, d'aquells a qui val més no haver de donar mai l'esquena.

Tot just feia un parell d'hores que havia arribat a Sabadell, i havia triat per allotjar-se l'Hotel Espanya:⁵ un edifici singular, freqüentat per viatjants i venedors, situat a la Rambla. No coneixia la ciutat. Només sabia que hi feien bons teixits i que era plena de republicans d'esquerres. A primera vista li havia semblat lletja i bruta: un rusc coronat per un bosc de xemeneies, altes i fumejants, i pels campanars d'un parell d'esglésies no especialment boniques.

www.efados.cat/fil/balesifils4

www.efados.cat/fil/balesifils5

El que més el va sobtar fou una torre singular⁶ –que més tard va saber que pertanyia al servei de subministrament d'aigües– que destacava en la insulsa línia de l'horitzó de la capital del Vallès Occidental.

Decididament no se sentia gens còmode en aquell escenari. Estava convençut que als patis d'aquelles fàbriques hi niaven els pitjors elements del sindicalisme anarquista. Cada caseta podria amagar un pistoler i ell no era, precisament, cap heroi. No era pas casual que Sabadell fos el bressol de genteta com el regicida frustrat Mateu Morral.⁷ O que fos precisament allà on la vaga general de l'any disset⁸ hagués assolit un caràcter més virulent, amb més d'una dotzena de morts i un munt de detinguts.

Com més aviat solucionés aquella merda de cas, millor.

El dilluns al matí, el cap superior de la policia l'havia cridat al seu despatx.

—Posi's còmode, Buenaventura, i agafi una cigarreta –li havia dit, amable ell, mentre li lliurava un dossier i el tabac–. Aquí tinc l'informe d'un assassinat que es va produir ahir a Sabadell. Sembla un cas senzill, però hi ha una sèrie de connotacions que el fan... especial. Hem convingut amb el governador que el millor seria que el dugués vostè.

A en López Caballero li va pujar el familiar regust agre a la boca. Coneixia prou bé el seu cap i intuïa que no li estava fent cap favor. Al general Arlegui⁹ només li importava la guerra contra el sindicalisme. Ell, per contra, pensava que els pistolers, treballessin per a qui treballessin, com més lluny, millor.

—A priori sembla clar: uns malfactors assalten un domicili per robar; se'ls en va la cosa de les mans i acaben fent una trencadissa.

www.efados.cat/fil/balesifils6

www.efados.cat/fil/balesifils7

www.efados.cat/fil/balesifils8

La qüestió, però, és que ja hi ha un munt de personalitats interessades. El consolat d'Alemanya, la víctima era d'allà, demana resultats. I el governador ha rebut una trucada del Ministeri avisant que la mateixa Corona també n'està al cas. Ja sap la sensibilitat que gasta el nostre benvolgut monarca per tot el que fa a la guerra, a Alemanya i als alemanys –va afegir el general encenent la cigarreta que tenia entre els dits.

El comissari va callar. Si els pistolers li agradaven poc, els teutons encara menys. Mira com havia acabat en Bravo Portillo¹⁰ per culpa seva.

—Després d'haver perdut la guerra, aquest coi de caps quadrats s'han tornat encara més torracollons i no transigeixen amb res que afecti el seu amor propi. I el nostre rei els fa la gara-gara –va prosseguir el brigadier–. El cas és que, amb tanta personalitat pel mig, un cas de sota, cavall i rei s'ha convertit en qüestió d'estat. Resoldre'l serà per a vostè una immillorable ocasió de fer mèrits.

—Sí, ja veig que ens hi podem guanyar alguna medalla. Moltes gràcies per la deferència d'haver pensat en mi –va respondre el comissari, amb un punt de sarcasme que el general o no va copsar, o es va estimar més ignorar.

—Ja sap que tant la premsa com les instàncies governatives fa temps que treuen foc pels queixals pels atemptats societaris. La patronal ens acusa de no fer res. Volen més contundència. No s'adonen que la moma de la Guerra Europea¹¹ ja s'ha acabat... Vull que els calmi els ànims i que centri les indagacions en els sindicalistes. Ja sap com va, això: detenció immediata de sospitosos i molt de soroll a la premsa.

—El que vostè digui, mi general.

En López Caballero es va remoure, inquiet, damunt la cadira. Ara ja ho tenia clar: aquella era la mena d'investigació que no hauria volgut tocar ni amb pinces. Just després d'acabar la guerra

www.efados.cat/fil/balesifils9

www.efados.cat/fil/balesifils10

www.efados.cat/fil/balesifils11

s'havia escapat, pels pèls, de l'escàndol que va costar el cap al seu superior d'aleshores, el comissari Bravo Portillo, per haver actuat com a espia per als alemanys a canvi de molts diners.

Per algun miracle, de tot aquell merder ell n'havia sortit net i amb un ascens. I això que li havien buscat les pessigolles fins alguns dels seus col·laboradors més propers. Especialment aquell fill de puta del sotsinspector Ramon Antúnez. Només la influència del capità general havia pogut tombar la truita a darrera hora. D'acusador, l'Antúnez va passar a ser expedientat i inhabilitat. Però, malgrat el resultat final, en López Caballero no oblidava pas que li havia anat molt just. Per això no volia veure els alemanys ni els anarquistes ni en pintura. I encara li tenia ben guardada a l'Antúnez. Tot al seu temps...!

Aquells Schwarzbauer dels collons, també devien estar implicats en qüestions d'espionatge? Li constava que la seva fàbrica havia treballat per als exèrcits del kàiser venent-los mantes i uniformes. I que el fill gran –un greixós miop i cabronàs– havia conspirat per fer entrar Espanya en el conflicte a favor dels Imperis Centrals. Però més enllà d'això...

Fos com fos, no li feia gens de gràcia veure's barrejat amb el seu cas. Per sort, que el general ho fiés tot a la conflictivitat social li aplanava el terreny. Ell mateix l'hi havia deixat clar: se'n podria sortir carregant el mort als anarquistes sense que ningú es fixés gaire en les proves.

La pega era que, si posava els peus a la galleda, els vells fantasmes sortirien de l'armari i la seva carrera s'acabaria allà mateix. Hi havia un munt de places vacants en els racons més sòrdids de la geografia espanyola que esperaven amb candeletes l'arribada d'un fracassat.

Bé, tenia carta blanca per fer i desfer a plaer, i l'aprofitaria. Des de feia més d'un any estaven suspeses les garanties constitucionals a la província de Barcelona i allò li permetria detenir i retenir, sense límit de temps, tots els sospitosos que calgués. I si calia embrutar-se, comptava amb l'Olmos i l'Udenco, dos sotsinspectors que no es complicaven la vida i obeïen sempre les ordres sense fer preguntes.

Havia resolt casos més complicats, tant trobant el culpable com carregant el mort al primer desgraciat que s'havia deixat enxampar. Aquell no seria una excepció.

—Agafi el cotxe oficial i vagi-se'n a Sabadell quan s'hagi llegit tot això. Quedi-s'hi tot el temps que faci falta. Ocupi l'espai de l'Ajuntament que necessiti i disposi de tot el que li calgui. Ah! I no obliidi tenir-me degudament informat –va concloure l'Arlegui donant la conversa per acabada.

—A las órdenes de vucencia, mi general.

Al menjador de l'hotel, en López Caballero s'asseia en una taula al fons, de cara a la porta i d'esquena a la paret. Si entrava algú amb males intencions, tindria temps de sobres per treure l'Star del calibre 7,65 que duia sota l'aixella o el petit revòlver Orbea del 22 que portava al turmell, amagat sota el camal dels pantalons. Havia ordenat al màitre que li reservés aquella taula mentre durés la seva estada a l'hotel.

Amb la mà, va cridar un enllustrador de sabates que pesava figures en un racó. Més tard havia d'anar al funeral de l'assassinat i a una reunió amb les autoritats. Calia estar presentable.

Quan l'home s'hi va atansar, en López Caballero es va limitar a assenyalar-li les sabates i a fer-li un gest imperatiu. L'enllustrador exhibia dots de malabarista amb el raspall i la caixa del betum, ajupit als peus del comissari. No callava, potser perquè es pensava que la xerrameca formava part de la seva feina: que si feia bo, que si era millor aquell torero o aquell altre, que si són verdes que si són madures.

—D'aquí a una estona hi haurà un esdeveniment molt important a la ciutat –va dir després d'haver-li parlat meravelles de l'equip de futbol del Centre d'Esports Sabadell.¹²

12

www.efados.cat/fil/balesifils12

—Ah, sí? I doncs? –va preguntar el comissari tot plegant el diari que havia obert per ignorar aquell pesat.

—El diumenge, a l'hora de sopar, van matar un fabricant i avui a la tarda l'enterren –va dir l'home, animat per haver despertat d'una vegada la curiositat del client.

—I se sap qui el va pelar? –va continuar el comissari fingint innocència.

—Qui ho sap!...

—Prou que al carrer s'hi deu dir alguna cosa. Segur que un home ben informat com vostè n'ha sentit més d'una –va insistir adulant-lo per incitar-lo a buidar el pap.

En aquell precís moment, l'enllustrador va adonar-se que al calmal, sota els pantalons, el client hi duia un revòlver. Va callar de cop. Si aquell paio era de la bòfia, i en tenia tots els números, li convenia fer l'enze.

—Doncs miri, senyor: no sabia pas què dir-li. Tret que tothom està prou trasbalsat.

El policia va notar el canvi d'actitud.

—Quan dieu «tothom», a qui us referiu? –va dir amb un to gèlid.

—Doncs a tothom! Jo, el cambrer, els clients d'aquest hotel, la dona que neteja les comunes, el que recull fems i burilles pels carrers... Per cert, si heu de llençar la d'aquest magnífic cigar vostre, aviseu, no fos que se m'avanci algun marrec dels qui estan a l'aguait.

En López Caballero va adonar-se que se'l rifava i va tornar-li a preguntar, sense embuts:

—I vostè qui pensa que ha pogut fer aquest disbarat? Els seus treballadors?

L'enllustrador va maleir la seva dissort. La feina l'obligava a tractar amb gent de tota mena, però tenia per norma defugir els policies, lladres i pistolers. S'hauria volgut fondre:

—No sabia pas què dir-li. El dissortat tenia fama de tractar bé els seus treballadors. La ciutat és plena de guàrdies civils que escorcollen i pregunten. Un bon fàstic, tot i que deu ser necessari per trobar els assassins, és clar. Jo penso que a hores d'ara: busca qui t'ha fotut!

El comissari no es va donar per al·ludit per les queixes de l'enllustrador. Era inevitable que la Guàrdia Civil hagués començat a ficar-hi el nas –el mateix general Arlegui també ho era de la Benemérita–. Hi havia una competència ferotge entre els diferents cossos que, sovint, feia més mal que bé a les investigacions. Al comissari, la Guàrdia Civil, creada i pensada per atendre un entorn rural, l'emprenyava d'allò més. S'haurien de limitar a remenar fems, que per això hi eren, i deixar-los a ells les investigacions complexes.

Veient que no anirien enlloc, es va desempallegar de l'enllustrador pagant-li els vint-i-cinc cèntims del servei. L'home, alleujat, es va fer fonedís, remugant. Casum les forces vives i les del més-enllà!

En el seu despatx del carrer del Consell de Cent de Barcelona, l'eminent advocat Valentí Puigdollers es feia creus de l'assassinat del seu client i amic, Franz Schwarzbauer.

Eren temps de pistoles i ja havia perdut altres clients d'una manera semblant. Però mentre aquests estaven implicats en les patronals i la repressió del sindicalisme, l'alemany eren figures d'un altre paner. La seva mort s'apartava dels esquemes habituals i no li quadrava. Ni gens, ni mica.

El més urgent ara era assegurar la pervivència dels negocis de la família. I, per resoldre les qüestions de representativitat, li calia l'apoderament de l'hereu. Això podia ser problemàtic, atès que a hores d'ara encara no era clar si en Pere se'n sortiria.

Quan havia anat al Clínic, un metge massa enfeinat li havia etzibat que no era el moment d'amoïnar el pacient amb temes de paperassa legal. Només davant la seva insistència i l'argument que allò era de cabdal importància per als interessos de la família, aquell doctor tan zelós va acabar autoritzant-li una entrevista breu.

Cinc minuts, va recalcar.

Una monja endormiscada el va guiar a través d'uns pavellons que feien pudor d'èter, de suor i de desinfectant fins a arribar al final d'un passadís assolellat on hi havia una habitació individual. Dins hi jeia el maltret Pere Schwarzbauer.

—Procuri no cansar-lo gaire. Té febre i li costa respirar. Però el pitjor ja ha passat –va dir-li fluixet, com si fossin a missa de dotze. Tot seguit, va retirar-se prudentment.